

26.5.2026

Ympäristövaliokunta

ymv@eduskunta.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunta

mmv@eduskunta.fi

HE 91/2026

HE 91/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Pyydettyä asiantuntijalausuntona Metsäteollisuus ry antaa seuraavan kirjallisen lausunnon.

Luonnonarvomarkkinat

Hallituksen esitys luonnonarvomarkkinoista on täsmentynyt lausuntokierroksen jälkeen. Erityisen tärkeä on, että lakiin ollaan säätämässä lieventämishierarkiavelvoite suurille yrityksille.

Lieventämishierarkia on luonnon monimuotoisuuden turvaamisen keskeisin periaate. Se ohjaa ensisijaisesti välttämään haittoja, sen jälkeen minimoimaan, ennallistamaan ja vasta viimeiseksi hyvittämään haitta. Ympäristövastuu ei voi toteutua, jos luontohaittaa voi jatkaa toisaalla ja samalla ostaa luonnonarvoja markkinoilta ympäristövastuun toteuttamiseen. Luonnonarvoja tulee saada käyttää ympäristövastuun todentamisessa vasta, kun oman arvoketjun luontohaitat ovat minimoitu.

Luonnonarvomarkkinoita tulisi ohjata selkein, aidon lisäisyyden varmistavin kriteerein. Laista puuttuu edelleen mekanismi, jolla se ohjaisi markkinoita sellaisiin kohteisiin, joissa tarvitaan eniten aktiivista ihmistoimintaa luonnontilan parantamiseksi ja ylläpitämiseksi. Esityksestä puuttuvat myös mekanismit, jotka ohjaisivat luonnonarvomarkkinoita luonnon tilan parantamisen kannalta kaikkein tärkeimpiin kohteisiin eli sellaisiin kohteisiin, joista saataisiin luonnon tilaa parantamalla merkittävimpiä luontohyötyjä.

Puutteena voidaan myös pitää sitä, että esityksessä luonnonarvomarkkinoista ei ole yhteyttä kansalliseen ennallistamissuunnitelmaan. Esityksessä ei ole mekanisme, jolla toimenpiteitä voitaisiin ohjata kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa tunnistettaviin tarpeisiin. Kansallisen ennallistamissuunnitelman laatiminen on edelleen käynnissä, joten esitys laiksi luonnonarvomarkkinasta ei ole aikataulullisesti yhteneväinen ennallistamissuunnitelman laatimisen kanssa.

Lakiesityksen mukaan suojelu tulisi koskemaan nimenomaan aluetta, ei luonnonarvoja. Tämä ei mahdollista ekosysteemipalveluiden yhteistuotantoa, vaan siirtää alueet pois

26.5.2026

talouskäytöstä. Lakiesitys ei mahdollista tilannetta, jossa luonnonarvoja voitaisiin lisätä samalla kun muita ekosysteemipalveluita, kuten uusiutuvaa puuta tai ruokaa, tuotetaan. Suojelulle on olemassa METSO-ohjelma sekä useampia suojelusäätiöitä. Luonnonarvomarkkinoiden potentiaali talouskäytön ja luonnontilan parantamisen yhdistämiseksi jää vielä käyttämättä.

Lakiesitys mahdollistaisi luontoarvon käyttämisen sijoitustoimintaan tai vaihdannan kohteena. Tämä voisi etäännyttää alkuperäisen luonnonarvojen tuottajan ja luonnonarvojen haltijan toisistaan ja hämärryttää omistussuhteita, vastuita ja velvollisuuksia. Luonnonarvoja tulisi olla mahdollista ostaa ja myydä vain kerran.

Lain voimaantulon jälkeen on tärkeää, että lain vaikutuksia arvioidaan systemaattisesti. Ekologisen vaikuttavuuden lisäksi on tärkeää selvittää, mitä muita yhteiskunnallisia vaikutuksia uudella markkinalla on yhteiskunnan toimintaan. Arvioitavia asioita on esimerkiksi vaikutukset puun ja ruuan tuotantoon, rakentamiseen ja turvallisuuteen. Myös sosiaaliset vaikutukset, työllisyysvaikutukset, liiketoiminnan volyymi ja hallinnon prosessit on tärkeää arvioida.

Metsäteollisuus ry painottaa, että se ei vastusta luonnonarvomarkkinoita tai yksityisen rahoituksen hyödyntämistä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Kehittyvä luonnonarvomarkkina voi tarjota toimijoille mahdollisuuden löytää omaan arvoketjuun läheisesti liittyviä toimia ja kohteita, joiden luonnon tilaa voidaan parantaa. Taloudellisen toiminnan ja luonnon tilan parantamisen yhteensovittaminen jää lakiesityksen ulkopuolelle. Tämä toisaalta mahdollistaa luonnonarvomarkkinan monipuolisen kehittymisen myös ilman lainsäädäntöä.

Säännökset kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimiseen

Pykälässä 13 a § todetaan, että: "Kukin ministeriö valmistelee omaa toimialansa koskevan osuuden. Ennallistamissuunnitelman täytäntöönpanon ohjaus ja seuranta kuuluvat toimialallaan kullekin ministeriölle."

Kappale alkaa lauseella "Ympäristöministeriö vastaa luonnon ennallistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston luonnon ennallistamisesta antaman asetuksen (EU) 2024/1991 15 artiklassa tarkoitetun kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelusta."

Jotta edellä mainitut sisällöt olisivat loogisia toisiinsa nähden, ympäristöministeriön rooli tulisi kirjata kokoavaksi: Ympäristöministeriö kokoaa ... kansallisen ennallistamissuunnitelman.

26.5.2026

Metsäteollisuus ry

Helena Herttuainen
luontopolitiikan päällikkö